

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiaē, 1697

Cap. LIX. Dubium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

Unde & non solum errans, sed & dubitans poterit datum factumve repetere, §. *quæ de fullore 16.* *Inst. de furt. l. fin. C. de condit. indeb. l. 1. de legat. 3. Treutl. 1. disp. 22. thes. 4. lit. e.* cum ignorantiam dubitatio imitetur, *l. 1. in princ. ff. de legat. 3. l. 14. l. 15. ff. qui testam. fac. poss.* Hinc efficitur, quod testis dubitative deponens nihil probet. Bartol. in *l. 2. §. idem Labeo. num. 5. de aqu. plur. arcend.* quia dubia probatio non est probatio. *cap. in presentia de probat. vid & Vasq. lib. 7. contr. jur. 63. num. 4. Ungep. exerc. Justin. quest. 2.* ubi ait, quod quando dubitans in *d. l. fin. C. de condit. indeb.* comparatur ignorantanti, illud non fiat quoad bonam fidem, quam dubitans nunquam habuit, aut habere potest, sed fiat quoad conditionem indebiti: cum in dubitante cesset ratio, quæ conditionem impedire solet, nimirum donationis præsumtio, nec qui animo titubante solvit, donare videtur. Hinc in materia possessionis d. dubitationem faciunt duplicem, unam, quæ plus habet fidei, quam suspicionis, alteram, quæ minus habet fidei, plus suspicionis. Qui enim dubitat, an res sua sit, magis tamen opinatur rem suam esse quam alienam, illasæ conscientia adhuc rem possidere dicitur. At qui ita dubitat, vix ut credat rem suam esse, & plane suspicetur rem esse alienam, non probabilem habet opinionem, sed in supina prius crassaque dubitatione versatur, lasamque adeo habet conscientiam, ac in dubio in mala fide erit. *l. un. C. unde vi. nec jure possidere videtur, vid. Fach. contr. jur. 65. Covarr. ad c. possessor de R. l. in 6. p. 2. §. 7. num. 3. & Surd. decis. 265. num. 17. ubi num. 47. & 62. dicit, quod dubitans tenetur inquirere, & de facili potuit certificari, Franc. Bec. conf. 111. num. 11. Idem Surdus conf. 379. num. 18. & conf. 528. num. 43. Decian. conf. 39. num. 21. vol. 2. Stort. Odd. de restit. in integr. part. 1. quest. 8. art. 9. num. 47. Farinac. fragment. crimin. part. 2. lit. I. n. 96.*

III.

Inter homines nihil est sic indubitatum, ut non possit suscipere quandam sollicitam dubitationem. *Nov. 44. cap. 1. §. 3.* unde videmus, quod dubitare solent etiam peritiores, *l. 17. de jur. patr. & Triboniano etiam non erat infrequens dubitationes fingere & ullæ fuerunt unquam, §. & plures 2. Inst. de vulg. subst.*

IV.

Dubitationes sæpe vanæ sunt *Nov. 19. in præfat. talis est, ubi in casu instrumenti versamur. Joh. Cephal. conf. 480. num. 10. Joh. Goedd. conf. Marpurg. 33. num. 48.* nec in re satis clara longior inducenda dubitatio, ut ait Castr. *conf. 466. ad quod num. 1. vol. 1. per l. ille aut ille 25. §. cum in verbis 1. ff. de legat. 3. l. jam hoc jure 4. §. ult. de vulg. subst. fac. l. à nullo 4. C. de fer. l. continuis 37. §. 1. de V. O. Welenb. 1. conf. 24. n. 14.*

CAP. LIX.

Dubium.

Axioma I.

In dubiis & de jure non ita clarè decisæ casti-

bus licet imitari & sequi exempla aliorum, *l. Titius 54. 14. ibi: quod mihi videtur non tantum acquiritur ad SC. Trebell. l. filius emancipatus. ibi sic enim invenit ad Legem Corneliam de fals. l. 3. ibi: probatis iis quæ in oppido. Cod. de edif. privar. quod adeo procedit, ut si de jure aliquid non valeat, si tamen servetur de facto, observandum sit, Glossa in *l. qui habebat. §. 1. ff. de manumiss. Alexand. conf. 107. incipit, pro investigatione lib. 3. Hartmannus Pistor. lib. 1. quest. 15. num. 106. Jason. in *l. dedi. §. si liber. num. 1. ff. de condit. caus. dat. Decius in cap. ob atæ. de appellation. Cagnol. in *l. si quis major. num. 216. C. de transact.****

II.

In dubiis à verborum proprietate non est recedendum. *l. non aliter 9. ff. de legat. 3.* Regulariter enim, quoties dubitatur in Lege de re aliqua vel disponitur,abilitas alii omni respectui præponenda est. *l. qui testamento 14. ff. de testam. Hartm. Pistor. 1. q. 38. num. 21.*

Limita, nisi quando lex vel dispositio in sensu proprio absurditatem, iniquitatem vel inhumanitatem contineret, *l. in ambigua 19. ff. de Legib. vel quando ratio dispositionis, quæ in dubio attendenda est, repugnaret, vel quando communis usus loquendi (ut qui in talibus casibus attendendus est. Alc. conf. 204. n. 4. & conf. 307. Consil. Arg. 1. conf. 1. n. 72.) esset in contrarium. Everh. in loc. ab opin. Vulg. num. 5. pag. 125.*

III.

Dubitationis tollendæ causa sæpe quædam in oratione adjiciuntur, quæ, etsi non exprimerentur, inessent, *l. 47. in fin. de condit. & demonstr. l. 56. ff. mand. l. 81. de Reg. Jur. Dn. D. Büsch. commentar. defend. 2. F. 55. not. 3.* Hinc dicitur, quod quæ dubitationis tollendæ gratiâ adduntur, jus commune non lædant, sed potius ex ea interpretationem recipiant, per ea quæ congescit Decius *ad d. l. 81. de Reg. Jur.* quam regulam illustrat exemplo Hænon. *ibid. disput. 9 pag. 107. ubi vid.* Unde etiam multa in dubiis tolerantur, quæ in casu claro non permitterentur. Exempla hujus regulæ vide apud Alciat. in *l. ult. C. de transact.* & in his quæ dubia sunt, quod certius existimamus, tenere debemus, *cap. juvenis. de sponsalibus.*

IV.

In dubio actus debet judicari potius licitus quam illicitus. Alciat. in *tr. de præsumt. 2. reg. præf. 1.* maxime quando versamur in his quæ non sunt de genere prohibitorum. *Marf. conf. 61. n. 28. & 96. num. 8. Bertazol. decis. 2. conf. 385. n. 10. & 11.*

V.

In dubio animus nocendi non præsumitur. Gloss. in *l. fluminum. §. fin. de damn. infecti. Salicet. in *l. altius. C. de servit. Paul. Castr. in *l. cum eo ff. de serv. urb. præd. Alex. de Imol. conf. 174. lib. 2. Consil. Argent. Conf. 88. n. 28. lib. 1.* cum in dubio nemo credatur in id consensisse, quod sibi nocet. Hænon. *ad l. 9. disp. 3. de R. I.***

VI.

In rebus dubiis judici facultas est concessa superiores Magistratus consulendi. *Nov. 82. §. pen. & Nov. 113. §. cæterum.*

¶ VII. In

VII.

In dubiis casibus semper sequi debemus illam opinionem, quæ magis faveat publicæ utilitati. Bart. & Dd. in l. 1. §. 1. ff. sol. matr. Marant. disp. 4. quæst. leg. n. 20. p. 431.

VIII.

Dubium dicitur, quod potest referri ad utrumque significatum. l. ita fidei 40. ff. de jure fisci. gl. in l. veteribus. ff. pacti. Bart. in l. ab exemptione. num. 7. circa medium. de appellat. Felin. in cap. clamor. col. fin. vers. ultimo suas. de test. Aretin. conf. 84. num. 5. Corn. conf. 30. num. 7. vol. 3. Tiber. Ceraf. conf. illustr. 9. vol. 3. n. 1.

IX.

DUBIA in meliorem partem sunt interpretanda, l. cum creditor 55. ff. de furt. l. proxime 3. ff. de us. græ in testam. delentur. fac. l. 7. pr. §. 4. de furt. Coll. Arg. eod. tb. 12. num. 36. cap. elote. 2. de Regulis Juris. [Quia in dubiis semper benigniora præsumenda. cap. ult. de præsumpt. l. pen. de pen. l. semper 56. ff. de Regulis Jur. nec unquam capi debet præsumptio delicti. l. merito 51. ff. pro soc. sed potius actus indifferens juxta leges factus, quam contra Leges. Hyppolit. in l. 1. num. 68. C. ad Leg. Corncl. de fideiuss. in rubr. de fideiuss. num. 41. Jason. in l. post dotem n. 22. solut. matr. Menochius conf. 95. n. 61. Alex. conf. 30. lib. 7. Roman. conf. 113. Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præf. 1. Wesenb. 1. conf. 33. n. 26. Vid. & Aldret. de relig. disciplina tuenda, lib. 2. cap. 4. n. 23. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 16. num. 2. Farinac. in praxi crimin. part. 2. quæst. 85. n. 27. cum seqq. ubi limitat. & de falsitate quæst. 187. n. 11. vers. quæro etiam. Ubi hanc conclusionem etiam in hæresis crimine procedere, ait Joannes Marianus Novar. quæstion. forens. lib. 1. quæst. 143. n. 21. Thomas de Thomasset. in floribus Legum, regula 445.

In dubiis tutior pars est eligenda, l. si fuerit 10. §. ult. ff. de rebus dub. cap. juvenis, de sponsalib. cap. ad audientiam. de homicid. Covarr. in cap. alma mater. part. 1. §. 2. num. 5. casu 1. & de sponsalib. part. 1. cap. 4. §. 1. n. 9. Navarr. in man. cap. 27. num. 139. Ubi intelligit præcipuè, quando agitur de salute animæ, Emman. Roder. in sum. tom. 2. cap. 51. n. 6. conclus. 4. Vasq. 1. 2. quæst. 19. art. 6. disp. 65. cap. 3. & disp. 66. cap. 1. Salas 1. 2. quæst. 26. tract. 8. disp. univ. sect. 17. num. 152. Sayr. de censur. l. 1. cap. 16. n. 30. casu 1. & lib. 6. cap. 2. num. 16. Flores de Menad. lib. 1. quæst. 9. num. 18. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 41. num. 9. Joan. Maria Novar. quæst. forens. lib. 1. quæst. 14. numero 12.

In dubiis conventionibus contra dam-

tem fit interpretatio, l. veteribus 40. ubi Bart. ff. de pactis. l. stipulatio ista 38. §. alteri 17. vers. in stipulationibus, ff. de verb. oblig. l. Labco scribit 21. ff. de contrab. empt. l. quicquid adstringens 99. ff. de verb. obligat. Menoch. conf. 110. num. 36. & conf. 179. num. 19. Surdus de alim. tit. 6. quæst. 1. num. 26. & decis. 322. n. 63. Dn. Barbosa in l. si quis intentione ambigua 66. n. 28. ff. de judic.

DUBIUS ab ignorante non distat, l. manifestissimi 22. §. si autem nescius & dubitans. 2. C. de furtis. Gam. Lusit. decis. 265. num. 17. ubi num. 47. & 62. limitat, ubi dubitans tenetur inquirere, & de facili potuit certificari. Francisc. Becc. conf. 111. num. 11. idem Surdus conf. 379. nu. 16. & conf. 528. num. 43. Decianus conf. 39. num. 21. volum. 2. Sfort. Odd. de restitut. in integr. part. 1. quæst. 8. artic. 9. quæst. 47. Farinac. fragment. crimin. part. 2. lit. 1. num. 96. v. supra de Dubitante.

CAP. LX. De Duello.

Principes inter se de regno, principatu territoriove litigantes duellum possunt suscipere ad sapiendam causam Vasq. L. 1. q. 29. Privata verò duella sunt illicita, & provocans si provocatum occiderit, tenetur poenâ ordinariâ; si vulneraverit, punitur arbitrio judicis, etsi provocationi ansam dederit provocatus. G. Obrecht. Tract. de defens. cap. 11. n. 56. Berl. P. 4. Concl. 16. n. 11. Provocatus verò provocantem tantum vulnerans, ne quidem ad expensas curationis tenetur, salva tamen multa magistratus: occidens provocantem non punitur ordinariè. Berl. P. 4. Concl. 17.

CAP. LXI. Duo.

Duo vel plura unita plus ponderis habent, faciliusque aliquid operantur quam unum. Auth. cessante. C. de legiti. hered. §. sed hodie insit. de adopt. cap. non potest. de præbend. Dd. in l. 1. C. de pacti. l. cum in adoptivis 10. in princ. C. de adopt. cap. inter corporalia, vers. unde cum non sit, de translat. Episcop. cap. 1. de Trenga & pac. Bald. in l. cum in adoptivis. Cravett. conf. 960. num. 17. vers. & quod de vinculo. & num. 18. Curt. sen. conf. 66. n. 17. Regn. Sixtin. 2. conf. Marp. 11. n. 48.

CAP. LXII. Duplex. Axioma I.

Duplex damnum nemo debet sustinere. Novell. 59. Vide infra cap. pena.

II.

Duplex auxilium & lucrum si deferatur ex diversis